

Art Quilters en Art Quilters

Art Quilts worden in Nederland in enige omvang nu vijftien jaar gemaakt. Deze rubriek heeft daarvan zeven jaar verslag gedaan. In dit laatste artikel maak ik de balans op en kijk ik vooruit. (HENK LIJDING, MA)

Een nieuw medium

De art quilt is volwassen geworden, in Nederland en elders. Was het eind jaren negentig nog een wankele propositie van enkele eerste generatie art quilters, nu is het een gevestigd medium in het bredere veld van textiele kunst.

Art quilts bieden voor quilters een voor de hand liggend vervolg in hun ontwikkeling naar meer vrijheid in ontwerp en uitvoering. Het grote beeldvlak van de 2D art quilt biedt veel ruimte voor expressie en voor verbeelding van verhalen. Textiel blijft een aantrekkelijk materiaal voor velen, juist vanwege haar aantrekbaarheid. Textiel geeft betere mogelijkheden tot combinatie met andere materialen dan bijvoorbeeld olieverf.

In vergelijking met de grote aantallen enthousiaste traditionele quilters is het aantal art quilters zeer beperkt. En dat zal het ook wel zo blijven. De vrijheid in ontwerp en uitvoering spreekt lang niet iedereen aan. De opleiding Quilten Speciaal van het Quiltersgilde heeft tot dusver tweehonderd studenten afgeleverd. En DIY Textile School nog eens zestig. De derde masterclass Biezenmortel is onderweg. Een deel van die art quilters geeft zelf les. Tzamen vormen zij een vijver van talent, die zich uitbreidt als een olievlek.

Art quilts

Wie de art quilts van vijftien jaar geleden met die van nu vergelijkt valt twee dingen op. De vrijheid in vormgeving die art quilters claimen wordt tegenwoordig beter benut dan in aanvang. Reminiscenties van een quilttraditie nemen af. Tegelijkertijd neemt de artistieke kwaliteit toe. Het verbeelden van een idee met een goede compositie, een spannend lijnenspel, met uitgekende kleuren en met, zoals de Engelsen zeggen, *a twist in the tail*.

Meer dan in de schilderkunst zijn art quilts gebaseerd op persoonlijke ervaringen en laten dat ook zien. De levenservaring van hun makers is blijkbaar belangrijker dan het uitdagen van de kunst of van de maatschappij. Dat zal voorlopig wel niet veranderen. Het hangt samen met het leeftijdsprofiel van art quilters. En toch moeten art quilts ook de anonieme kijker, de tentoonstellingsbezoeker aanspreken, zonder dat die zich hoeft te verdiepen in de art quilter zelf. Op tentoonstellingen zie ik die professionaliteit toenemen: titels worden scherper en puur persoonlijke toelichtingen schaarser.

Art quilter of Textiel kunstenaar?

Het medium art quilt met zijn grote 2D-beeldvlak en met de expressiemogelijkheden die textiel biedt, zal verder ontwikkeld worden. Maar waarschijnlijk niet steeds onder die naam. Op het eind oktober vorig jaar gehouden symposium 'Van Stof tot Kunst' gaf het panel, met leden uit de kunstwereld, in de discussie over de relatie tussen art quilts en kunst unaniem het advies: "als je wilt doorbreken in de kunst, vergeet dan het woord 'quilt', ook al maak je ze." Blijkbaar is de associatie met handvaardigheid voor de kunstwereld niet artistiek genoeg.

De exposanten van de European Art Quilt VII tentoonstelling van 2012 zagen zich in meerderheid niet als 'art quilter' maar als 'textile artist' of als 'artist' en zij maken volgens eigen zeggen geen art quilts meer maar textiele kunst of simpelweg

Passages, [230x150x200, lxbxh], installatie van twee voiles en 24 verplaatsbare bootjes van textiel met Led lampjes, 2014. < Mirjam Pet-Jacobs.

Vergankelijkheid
(57x39 cm),
geroest textiel
en theezakjes,
echo quilting, 2013
↳ Irma Markus.

kunstwerken. Geen loze kreten: twee-derde van hen is professioneel werkzaam als textielkunstenaar, met een dubbel zo lange werkervaring als andere art quilters. Ook twee-derde van de art quilters die aan het overzichtsboek *Art Quilts in Nederland*, 2013, hebben meegewerkt, noemen zich geen 'art quilter' meer doch 'textiel kunstenaar' of 'beeldend kunstenaar'. Ook noemen verschillende groepen art quilters zich geen 'art quilt groep' meer doch 'textielgroep'.

De verruiming van het werkveld met textielwerken die niet tot de klassieke 2D art quilt gerekend kunnen worden, zoals 3D objecten of installaties, is ook al op tentoonstellingen te zien. Bijvoorbeeld die van STIQS op het laatste Quiltfestival Noord Groningen of van QS2 op hun jubileumtentoonstelling *Dubbelbeeld*, beide van 2014. Ook elders komt het beeld naar voren dat meerdere art quilters beschikken over een oeuvre dat geen relatie meer heeft met art quilts. Kunstenaars, ook textielkunstenaars, laten zich niet vangen in definities. Tegelijkertijd is het van belang dat de 2D art quilt niet uit het zicht raakt tussen al die andere textiele werken. Veel inspanningen van art quilters in Nederland en daarbuiten, van bijvoorbeeld de Europese Quilt-Triennale van Heidelberg, zijn daar op gericht.

Art quilters en art quilters

Nu is het aantal art quilters of textielkunstenaars dat inderdaad wil doorbreken naar de grote kunst nog maar heel klein. Enkele tientallen op zijn best, schat ik in. De overgrote meerderheid geeft er de voorkeur aan mooie, betekenisvolle art quilts te maken, zonder al te grote artistieke aspiraties. Of zijn nog onderweg daar naar toe. Voor hen blijft het Quiltersgilde een belangrijke thuisbasis. Voor tentoonstellingen, om te netwerken en om ideeën uit te wisselen. Voor hen liggen art quilts in het verlengde van moderne quilts.

Zo zie ik de komende jaren twee typen art quilters: zij die mooie, expressieve werken maken, en een klein aantal die de uitdaging van de grote kunst aangaan. Regelmatig komen ze elkaar tegen: in art quilt groepen, in Quilten Speciaal, in DIY Textile School, in Biezenmortel en in de masterclasses van art quilters. Het is verbazend te zien hoe een vrijheid in textiel-denken een nieuw medium heeft losgemaakt.

Illustraties

Twee werken zijn wat mij betreft exemplarisch voor deze ontwikkeling. De indringende 2D art quilt *Vergankelijkheid* van Irma Markus, en de textielinstallatie *Passages* van Mirjam Pet-Jacobs. In *Vergankelijkheid* straalt de vrouw de energie van het nieuwe leven de wereld in, verbeeld in de echo quilting, dood en verderf achter zich latend. In *Passages* staat ook het leven centraal. Tussen geboorte en dood, verbeeld door de voiles, komen de personen langs die je leven beïnvloeden, als bootjes op het water. ←

Dit is het laatste artikel in mijn serie over art quilts. Over de quilts zelf, over hun makers en over hun docenten. Ik heb getracht, indachtig het voorvoegsel art, de ontwikkeling van art quilts in een kunsthistorisch perspectief te plaatsen en zo de aspiratie die veel art quilters hebben, recht te doen. Het wordt tijd dat nu anderen er over schrijven. Ik dank mijn lezers voor hun tijd en positieve reacties. Ik dank de redactie van *Quiltnieuws* voor de ruimte die zij mij hebben gegeven. Ik hoop dat de artikelen hebben bijgedragen aan een beter begrip voor art quilts en hun verhouding tot kunst.